

ידידיי, איך מלאחס לנצחם לצוות השם הגדול צ"ה וצ"ש, הלא ידוע [צרכות ח' ע"א] כי אין להקצ"ה אלא ד' אמות של הלכה, וזה נקרא דירתו של מלך מלמי המלכים הקצ"ה, וזה ששונה הוא צונה הצית הזה, ואיך ירים מי ידו לנחוך הצית הזה ולהכות ולצוות הצונים, וכי ינקה העושה כואח, ואם כי יאריך אפו אפילו לרשעים סוף סוף לא ינא נקי:

ואם תאמרו כי זה המימרא הוא צדק רמז לאיזה פנימית, ידידי ראו נא צוה"ק [פי' וגש ר"י ע"א] שכתב רמזים על פרעה, ואם כי סמכין בהרצה דברים ברמז צכמה מקומות, אבל כפשוטו הוא פרעה הרשע ונטבע צים סוף, ובמקומות הרצה הוא מרמז גם בגמרא, אבל כפשוטו הוא פשוט. כמו כן נהי דמימרא זו יש הרצה פירושים ברמז, אמנם כפי שכלינו, שכניכול הוא מה שנקרא נחח רוח לפניו יתצרך שמו הלומד צד' אמות של הלכה, ומצארי אחזה אלוך, ומתארים שמו יח"ש כפי ערך שכל בני אדם, והלומד צד' אמות של הלכה נקרא צונה צית ד', והמצוה פוגם בצכוד המלך:

ואפי"ו רשע הלומד תורה תורתו אינה נמאסת. ראו מהמעשה שאירע לרבינו הקדוש [חגיגה ט"ו ע"ב] שאמר על אחר וכי עדיין מוזעו צעולם הלא כתיב [איוב י"ח י"ט] לא נין [לו ולא נכד צעמן] וגו', וא"ל צחו זכור תורתו, וירדה אש וליחכה ספסלו של רבי וכו'. והנה ידוע דמעשיו של אחר הי' בתכלית כו' כמצוה צגמרא [ע"ש שטייט היטה בלבו מעיקרא], ועם כל זה הקפיד הקצ"ה על ציונו. מכל שכן הרצ שלכם שהוא ירא ד' ועוסק בתורה צשקידה ומשכיל צחכמה, הקצ"ה מקפיד על ציונו. ולכן אחפלא איך הרעותם מעשיכם לצוות ולהחריס איש אשר נקרא שמו של הקצ"ה עליו:

ידידתי כי יש איזה פתאים שיאמרו כי דברי חז"ל מרמזים לדברים גדולים אבל פשטי התורה אין צריך לשמור כלל, והמה הולכים על פי טפשות לצם ועוצרים על כל עבירות גדולות וירצבו צמי שממולא צמנות, ועל ידי זה צעוה"ר ישראל לצו, כמו שאיחא צגמרא [שבת קי"ט ע"ב] המצוה תלמיד חכם אין רפואה למכתו כמו שנאמר [דה"צ ל"ו ט"ז] ויהיו מלעזים צמלאכי אלקים וגו', ואמרו [סא] לא חרצה ירושלים אלא על שציו צה תלמידי חכמים שנאמר ויהיו מלעזים וגו' עד עלות חמת ד' לאין מרפא:

ו"בן אחי, אחרי שקראחס אלי אודיע לכם שצחשיכה תחלהכו צוה לצוות התורה ולומדיה, ולא את התלמיד חכם אחס מצוים, כי המרגלית בכל מקום שהיא מרגלית, ורק

מה. תשובה זו נעתקה מקובץ הבאר שנה ז' כרך א', וגם מכתב יד. ועיין במפתח תוכן התשובות משו"ת מהר"ם שיק וספר תולדות קול אריה.

סימן מז מג

ב"ה שנת כתר לפ"ק:

רב שלומים לאהובי אנשי חיל יראי ה' דק"ק לאנציו, ובראשם הנגיד מו"ה דוד והחסיד מו"ה שמוחה ג"י וחבריהם:

הנה כבר מילתי אמורה שלא יתכן להפריש מצית הרה"ק צנש"ק צוינא קדישא המאור הגדול האצ"ד דקהלחכם. והנה איזהו אנשים מכס הגידו לי ששמחה לפני הרצ נ"י מה שחתפללו חוך לצית מדרשו, ואחס נוהגים כצוד צהרצ. וכעת שמעתי שנהפוך הוא, ושאחס מחלישים דעתו בכל עת וחמן:

והנה זה לא יכון צעיני, כי שגורה צפי כי עיקר החסידות לעשות רצון לדיק הדור, ולא כאנשים המהחלים ומשתקים צמי שאינו נוטה אחר רצו שהוא צחר צו, כי שגור צפיהם שאין קדוש רק רצם ושאר לדיקי הדור מתרפים ומקללים, ובאמת אין זה דרך חסידות רק דרך אפיקורסת, ובאמת אנשים האלה חסרו דעת ושכל ולצב אנוש אין להם כידוע, ובאמת עיקר הדרך הישר לכצד לדיק הדור, ומי שזכה לגדולה מן השמים ויראי ה' נהנין ממנו ענה וחושיה זהו הוא הדיק, ואסור להחליש דעתו ח"ו, אדרצה ראו לכל מיני כיצוד צעולם, וראוי למנוע עצורו כמה מצות ותפלות, ולא להחליש לצ לדיק אשר העולם עומד עליו, וכידוע צספר נועם אלימלך ז"ל מה:

ו"בן ידידי, עשו הישר צעיני אלקים ואדם, והיו לאחדים עם חסיד הרצ דקהלחכם והתפללו ציחד וצבל אחד, ואזי יהי ד' עמכם להושיע לכם מאויב פנימי וחיצון, ויטהר לצנכם צאמת, וחליתו בכל אשר חעשו. והי' שלום וצרכה. כנפש חפץ שלום לטובתכם:

חק' חיים הלברשטאם

סימן יז מה

ב"ה ב' לסדר אלקים לא תקלל וגו' [תר"ל] לפ"ק צאנו:

להחסידים המופלגים המסתופפים בצל הרה"ק וכו'.

מכתבם הגיעני, ומחמת תשות כחי מנעתי מלהשיב, ואמרתי צודאי זרע ישראל לא יעשו עול ויחווך השלום. אולם שמעתי עתה כי הריצ הולך ומתגבר, אמרתי ליקח עת ולדצר עמכם תוכחת:

מג. תשובה זו נעתקה מקובץ בנין מנחם שנדפס בלובלין בשנת תרצ"ג, וגם מכתב יד. מד. כנראה הכונה לאגרת הקודש שנדפס בסוף ספר הג"ל על דבר הדיפות שעשו להקדושת לוי ע"ש.